

Dansk Selskab for Vestibulologi

Fagområdebeskrivelse af Vestibulologi

Fagområdet vestibulologi varetages af Dansk Selskab for Vestibulologi (DSFV) der hører under specialeselskabet Dansk Selskab for Otolaryngologi Hoved- og Halskirurgi.

Baggrund

Svimmelhed (vertigo) blev beskrevet allerede i Aristoteles tid.

I 1861 beskrev den franske læge Prosper Ménière et sygdomskompleks bestående af anfald af svimmelhed, tinnitus og hørenedsættelse. Symptomtriaden blev i 1867 af Politzer benævnt Ménières sygdom.

Den østrig-ungarske læge Robert Bárány fik 1914 Nobelprisen for sit arbejde om ligevægtssansen specielt omkring mekanismerne bag den kaloriske funktion. Flere undersøgelser bærer i dag hans navn.

I 1980'erne fremkom den amerikanske læge John M Epley med hypoteser om ikke-invasive behandlingsmetoder til den hyppigste årsag til svimmelhed ("øresten" = benign paroxysmal positionel vertigo, BPPV) med repositionsmanøvren Epley's Manøvre, hvilket igen blev nøjere beskrevet af Thomas Brandt.

Det angives at svimmelhedsklager udgør en væsentlig del (3-10 %) af alle henvendelser i primærsektor. Visse nationale opgørelser angiver prævalens på mere end 15 % (i Norge angives at 23 % ældre kvinder lider af dårlig balance/svimmelhed).

De hyppigste årsager til svimmelhed er lidelser i indre øre (> 50 %). Vertigo er således en vigtig del af det otorhinolaryngologiske speciale.

Udviklingen indenfor det medikotekniske område har det seneste årti gjort, at svimmelhedsundersøgelser er gjort objektiver- og reproducerbart, ligesom behandlingsmulighederne er forbedret.

Afgrænsning og definition

Det vestibulære fagområde omfatter diagnostik, screening, medicinsk og kirurgisk behandling, kontrol, rehabilitering af benigne, maligne, kongenitte lidelser, traumefølger mv. i indre øre, hjernenerve og differentialdiagnostik i forhold til centrale neurologiske lidelser. Da neuro-otologien klassisk også har varetaget ansigtets øvrige kranienerver, har fagområdet desuden også interesser indenfor facialisdiagnostik, smags- og lugtesans samt et tæt samarbejde med det audiologiske og otokirurgiske fagområde indenfor hørelsen og ørelidelser i øvrigt.

Begrundelse

Den tekniske, videnskabelige og kliniske udvikling indenfor det vestibulære fagområde er de seneste 10-15 år været så omfattende at øget ekspertise vil være nødvendig for at kunne behandle svimle patienter. Fra kun et par enkelte danske ørelæger mestrede området med de begrænsede undersøgelsesteknikker der var for et par årtier siden, er der nu væsentlig større interesse for området ligesom avancerede tekniske undersøgelses- og behandlingshjælpemidler i dag med fordel kan anvendes. Dette kræver imidlertid oplæring, vedligeholdelse af viden, teknisk kunnen og fortsat videnskabelig videreudvikling.

Kliniske opgaver

De kliniske opgaver afgrænses af definitionen, men fordrer tætte samarbejdsrelationer med bl.a. psykologer, fysioterapeuter, sociale myndigheder foruden i visse tilfælde neurologer, audiologer og ørekirurger (ved svimmelhedstilstande der indbefatter påvirkning af hørelsen f.eks. cochlear implant, syndromer, vestibularis schwannom, perilymfatiske fistler etc.). En særlig klinisk funktion udgør vestibulær vurdering af klinisk raske personer (piloter og dykkere mf.).

Uddannelse

Der ligger i uddannelsen til speciallæge i otorhinolaryngologi hoved- og halskirurgi et særligt A-kursus med indre øre sygdomme. Dette giver den helt basale speciallægelige almene forståelse af vestibulære sygdomme.

Den yderligere uddannelse indenfor det vestibulære fagområde kræver flere nationale/internationale *specialekurser* hver af 2-3 dages varighed, kontinuerlig vestibulær *klinisk funktion* (se nedenfor), mindst et par vestibulære *forskningsprojekter*, aktiv *kongresdeltagelse* samt gerne tidligere eller sideløbende kontinuerlig speciallægelig funktion indenfor otokirurgi, audiologi, neurologi, naval-/flyve-otologi. Erfaringer indenfor fysioterapi og/eller psykologi kan desuden anbefales.

En fagområdeuddannet vestibulog skal mestre udredning og ikke-kirurgiske behandlinger af BPPV, Meniere syge, neuritis vestibularis, migræneassocieret vertigo, vestibulært schwannom og neurologiske (og andre) differentialdiagnoser. Man skal desuden som minimum kunne mestre indledende udredning af dobbeltsidig idiopatisk vestibulopati, dehiscent buegang, perilymfatisk fistel (herunder indre øre barotraumer) og differentialdiagnoser (neurologiske/medicinske og dykker-/flyvemedicinske). Den fagområdeuddannede vestibulog skal desuden udelukke andre ikke-otologiske årsager til svimmelhed samt have audiologisk viden til tolkning af diverse audiologiske tests.

Den fagområdeudannede vestibulog skal kunne tolke undersøgelsesresultater ved den moderne vestibulære udredning (VNG-undersøgelser af spontannystagmus, blikretningsnystagmus, Dix-Hallpike (og andre BPPV-udredende manøvre), VOR, kalorisk skylning, VHIT, cVEMP, SVV/SVH og gerne diverse platform tests, oVEMP, optokinetisk undersøgelser mv.).

Den faguddannede vestibulog skal kunne behandle BPPV-patienten (manuelt og/eller vha. teknisk udstyr i det omfang dette er til rådighed), lægge behandlingsplan for patienter med Menieres syge, neuritis vestibularis, mv. Vestibulær kirurgiske kompetencer (fx i behandling af BPPV, neuritis vestibularis og vestibulær schwannom) er ønskelig, men ikke et krav.

En vestibulær klinisk fagområdeoplæring forventes at kunne opnås indenfor en periode på 2 år når ovennævnte kompetencer er opnået.

Organisation

Ukompliceret vestibulær udredning og behandling foregår hos alle landets praktiserende oto-rhino-laryngologiske speciallæger ligesom på mindre øre-næse-halsafdelinger med hovedfunktion.

Ved manglende effekt af den initiale behandling eller svigt i initiale udredning forventes patienten at kunne få dette gjort på øre-næse-halsafdelinger med regionalfunktion.

De mere komplicerede og teknisk udredningskrævende vestibulære patienter udredes og behandles på afdelinger med højt specialiseret funktion.

Dansk Selskab for Vestibulologi (DSFV) er organiseret som et fagområdeselskab under Dansk Selskab for Otorhinolaryngologi Hoved- og Halskirurgi (DSOHH) der er medlem af de Lægevidenskabelige Selskaber (LVS).

DSFV har to årlige møder, hvoraf det ene ligger i forbindelse med det årlige DSOHH-møde, mens det andet går på skift mellem de øre-, næse- og halskirurgiske afdelinger hvor der er vestibulær funktion. DSFV er søsterselskab til det svenske SNOF (Svensk Neuro-Otologisk Forening) og deltager iblandt i disse møder.

Fagområdet findes desuden også i internationalt regi i f.eks. Barany Society, som blev grundlagt 1960 og European Academy of Otolology and Neuro-Otology, som er grundlagt 1995.

Hjemmeside

www.dsfv.dk

Dansk Selskab for Vestibulogi, DSFV, er grundlagt 2014, men har uformelt været eksisteret siden ca. 2010. Selskabet har formelt konstitueret sig ved møde i København d. 7. april 2014.

Stiftere af selskabet er:

Jens Højberg Wanscher, Odense Universitetshospital

Jens-Jacob Mølby Henriksen, Århus Universitetshospital

Søren Hansen, Rigshospitalet

Mads Klokke, Rigshospitalet

Dansk selskab for vestibulogi har afholdt sin første generalforsamling d. 24/5 2014 i København.